

การพัฒนาแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษา
เพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ของบุคลากรสำนักทะเบียนและวัดผล
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช โดยประยุกต์ใช้โมเดลการจัดการความรู้เชิง
และโมเดลการวิจัยปฏิบัติการ

The Development of the Model to Enhance Staffs Participation in Developing
toward Education Criteria for Performance Excellence (EdPEX) for
Office of Registration and Evaluation, Sukhothai Thammathirat Open University
Applying the SECI Knowledge Management Model and
Action Research Model

สุขใจ รอยกุลเจริญ*

Sookjai Roykulcharoen*

*สำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

E-mail: jai.kk55@gmail.com

Received: March 22, 2024 / Revised: July 16, 2024 / Accepted: December 18, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ของบุคลากรสำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2) เพื่อพัฒนาแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) โดยการประยุกต์ใช้โมเดลการจัดการความรู้เชิงและโมเดลการวิจัยปฏิบัติการ และ 3) เพื่อทดลองใช้ ประเมินผล และเสนอแนวทางการใช้รูปแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ของบุคลากรสำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ โดยระยะที่ 1 ศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากร จำนวน 189 คน ระยะที่ 2 พัฒนา ทดลองใช้ ประเมินผล และเสนอแนวทางการใช้รูปแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากร ผลการวิจัย พบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) อยู่ในระดับปานกลางทั้งคะแนนเฉลี่ยรวมและแยกรายด้าน ได้แก่ (1.1) การกำหนดแนวทางประกันคุณภาพการศึกษา (1.2) การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา (1.3) การติดตามและประเมินผล และ (1.4) การปรับปรุงและพัฒนางานประกันคุณภาพการศึกษา 2) รูปแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ที่พัฒนาขึ้นมีความตรงเชิงเนื้อหาและมีความ

เหมาะสมที่จะนำไปใช้งาน กล่าวคือ ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหารายข้อ (I-CVI) อยู่ในช่วง .89 – 1.00 และค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ (S-CVI) เท่ากับ .88 3) หลังการทดลองใช้รูปแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) สูงกว่าก่อนการทดลอง และคะแนนความพึงพอใจต่อการทดลองอยู่ในในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.57, SD = 0.47) และ 4) แนวทางการใช้รูปแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วม คือ ต้องมีการขับเคลื่อนทุกภาคส่วนภายในหน่วยงานตามกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่ได้เสนอไว้

คำสำคัญ : เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ, โมเดลการจัดการความรู้เชิง, โมเดลการวิจัยปฏิบัติการ, รูปแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วม

Abstract

The objectives of this research were: 1) To study staff participation in developing Education Criteria for Performance Excellence (EdPEX) at the Office of Registration and Evaluation, Sukhothai Thammathirat Open University. 2) To develop a model to enhance staff participation in developing toward EdPEX by applying the SECI model and PAOR model. And 3) To trial, evaluate, and propose guidelines for using the model to enhance staff participation in developing toward EdPEX at the Office of Registration and Evaluation, Sukhothai Thammathirat Open University. This research consisted of two phases: Phase 1: Studied the participation of 189 personnel who cooperated in answering the questionnaire. Phase 2: Developed, trialed, evaluated, and proposed guidelines for using a model to promote personnel participation. The research findings were as follows: 1) In developing toward EdPEX criteria, both overall and in individual aspects, included: (1.1) establishing guidelines for educational quality assurance; (1.2) implementing educational quality; (1.3) monitoring and evaluation; and (1.4) developing educational quality assurance work. These were rated at a moderate level; 2) the model to enhance staff participation in developing toward EdPEX at the Office of Registration and Evaluation was found to have content validity and usability suitability. The item content validity index (I-CVI) ranged from 0.89 to 1.00, and the content validity index for the entire issue (S-CVI) was 0.88; 3) the experiment, the personnel of the Office of Registration and Evaluation demonstrated higher levels of knowledge, understanding, and ability to contribute to developing toward EdPEX compared to before the experiment. Additionally, personnel satisfaction with the experiment was at the highest level ($\bar{X}$ = 4.57, SD =

0.47); and 4) the guideline for using the model to enhance participation involves driving all sectors within the organization according to various proposed strategies.

Keywords: Education Criteria for Performance Excellence (EdPEX), SECI Model, PAOR Model, The Model to Enhance Participation

บทนำ

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยมีการดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาหรือในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ (กนิษฐา สมเผือก, 2556) จนกระทั่งปี พ.ศ. 2556 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้กำหนดนโยบายในการยกระดับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาไทยให้ทัดเทียมและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล จึงได้มีประกาศกำหนดแนวทางการนำเกณฑ์คุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ (Education Criteria for Performance Excellence: EdPEX) มาใช้ในการประกันคุณภาพภายในเพื่อเป็นหลักในการสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาที่มีความเข้มแข็งได้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ ช่วยให้สามารถพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการการศึกษาได้อย่างก้าวกระโดด (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558) ในส่วนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชนั้น สภามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในการประชุมครั้งที่ 2/2564 เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2564 ได้มีมติเห็นชอบให้นำเกณฑ์คุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ (EdPEX) มาใช้ในระบบการประกันคุณภาพภายในของมหาวิทยาลัยแทนระบบ CUPT QA (Council of the University Presidents of Thailand Quality Assurance) ที่ใช้อยู่ โดยกำหนดแนวทางในการดำเนินงานให้ระดับมหาวิทยาลัยใช้ EdPEX เติมรูปแบบส่วนระดับสาขาวิชาให้ใช้ EdPEX ในระดับเบื้องต้น ระดับหลักสูตร ให้ใช้เกณฑ์ AUNQA ระดับหลักสูตร ส่วนหน่วยงานสนับสนุนวิชาการก็ได้ถอด EdPEX มาใช้ในการประกันคุณภาพบ้างแล้วเช่นเดียวกัน

ในส่วนของสำนักทะเบียนและวัดผลได้นำเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) มาปรับใช้กับงานประกันคุณภาพของสำนัก โดยเริ่มจากการให้ความรู้แก่ผู้บริหารและบุคลากร พร้อมทั้งพัฒนาปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานตามพันธกิจของสำนักให้เป็นระบบและสอดคล้องกับ EdPEX ซึ่งกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการบริหารและการดำเนินงานขององค์กรที่ประกอบไปด้วยชุดข้อคำถามสำคัญ 7 หมวด ได้แก่ 1) การนำองค์กร 2) กลยุทธ์ 3) ลูกค้าหรือผู้รับบริการ 4) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ 5) บุคลากร 6) ระบบปฏิบัติการ และ 7) ผลลัพธ์ โดยชุดคำถามเหล่านี้จะเชื่อมโยงกันเป็นกรอบการบริหารผลการดำเนินการที่บูรณาการเป็นหนึ่งเดียว ซึ่งการตอบคำถามเหล่านี้จะช่วยให้องค์กรจัดการทรัพยากรให้สอดคล้องต้องกัน ค้นหาจุดแข็งและโอกาสการพัฒนาปรับปรุงการสื่อสารการเพิ่มผลผลิตและความมีประสิทธิภาพ รวมทั้งบรรลุเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ ซึ่งสุดท้ายแล้วองค์กรก็จะไปสู่ความเป็นเลิศ ดังนั้น บุคลากรของสำนักทะเบียนและวัดผลตั้งแต่ผู้บริหารจนถึงผู้ปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารและมี

ส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามพันธกิจของหน่วยงานเพื่อให้เกิดผลงานตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์ของสำนัก ซึ่งตัวชี้วัดเหล่านี้จะเป็นกรอบที่จะทำให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและถ่ายทอดเป้าหมายการดำเนินงานของสำนักไปสู่การปฏิบัติได้

ทั้งนี้เมื่อสำนักทะเบียนและวัดผลได้เริ่มดำเนินงานในช่วงเวลาหนึ่งพบปัญหาที่สำคัญ คือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องขาดความเข้าใจเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ถูกต้องก่อให้เกิดความสับสนในการดำเนินการและการมีส่วนร่วมจนทำให้มีความรู้สึกรู้ว่าเป็นการเพิ่มภาระการทำงานที่นอกเหนือจากภาระงานปกติ จึงเป็นข้อจำกัดที่สำคัญในช่วงเริ่มต้นของการนำ EdPEX มาใช้ สอดคล้องกับผลการศึกษางานเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับความพร้อมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ที่ดำเนินการโดยผู้วิจัยในปี พ.ศ. 2566 พบว่า บุคลากรของสำนักทะเบียนและวัดผลที่ประกอบด้วยผู้บริหารสำนัก หัวหน้าศูนย์/ฝ่าย และหัวหน้างานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานประกันคุณภาพของสำนักกระบுவ่ายขาดความรู้ความเข้าใจที่ต้องเกี่ยวกับเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) และเสนอแนะว่าควรมีการฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้และพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์ EdPEX ของบุคลากรทุกระดับในสำนักทะเบียนและวัดผล

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักทะเบียนและวัดผลมาตั้งแต่เริ่มต้น จึงสนใจทำวิจัยเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) และเพื่อพัฒนารูปแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ของบุคลากรสำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ทั้งในระดับบุคลากร สำนัก และมหาวิทยาลัยต่อไป

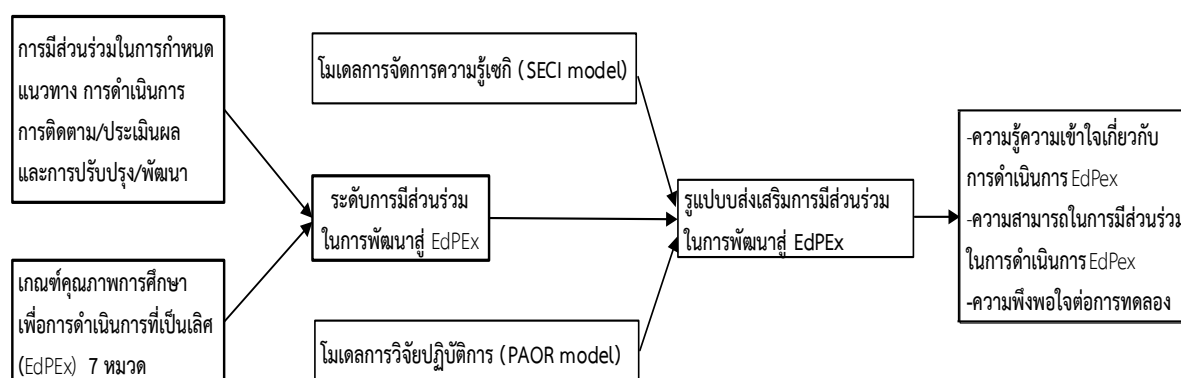
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ของบุคลากรสำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
2. เพื่อพัฒนารูปแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) โดยการประยุกต์ใช้โมเดลการจัดการความรู้เชิงรุกและโมเดลการวิจัยปฏิบัติการ
3. เพื่อทดลองใช้ ประเมินผล และเสนอแนวทางการใช้รูปแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ของบุคลากรสำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้แบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะแรกศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ตัวแปรที่ศึกษา คือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนา

สู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ซึ่งประกอบด้วย 7 หมวด ได้แก่ 1) การนำองค์กร 2) กลยุทธ์ 3) ลูกค้า 4) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการเรียนรู้ 5) บุคลากร 6) ระบบปฏิบัติการ และ 7) ผลลัพธ์ ระยะที่ 2 นำสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 1 มาใช้คู่กับแนวคิดโมเดลการจัดการความรู้ เชิงและโมเดลการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทดลองใช้ ประเมินผล และเสนอแนวทางการใช้รูปแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) โดยนำไปทดลองใช้กับบุคลากรกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่เพื่อวัดและประเมินคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ความสามารถในการมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) และความพึงพอใจต่อการทดลอง สามารถแสดงได้ตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) และระยะที่ 2 พัฒนา ทดลองใช้ ประเมินผล และเสนอแนวทางการใช้รูปแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ส่วนวิธีดำเนินการวิจัยในแต่ละระยะและแต่ละขั้นตอนการดำเนินการมีรายละเอียด ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX)

1.1 ประชากรและกลุ่มที่ศึกษา คือ บุคลากรของสำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำนวน 198 คน แต่มีผู้ที่มีส่วนร่วมตอบแบบสอบถาม 189 คน คิดเป็นร้อยละ 95.45 ของประชากรทั้งหมด

1.2 เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามปลายปิดชนิดตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษา

เพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ใน 4 ด้าน รวม 30 ข้อ คำถามเป็นแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) (มีส่วนร่วมน้อยที่สุด-มีส่วนร่วมมากที่สุด)

คุณภาพของเครื่องมือวิจัยเป็น ดังนี้ 1) ความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ข้อคำถามมีค่า IOC ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ .50 ทั้ง 30 ข้อ 2) ความเที่ยง (reliability) พบว่า Cronbach's alpha ของทั้งฉบับเท่ากับ .99 ซึ่งสูงกว่า 0.80 แปลความได้ว่า เครื่องมือวิจัยทั้งฉบับมีความเที่ยงในระดับดี (Streiner, 2003) ส่วนค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาคของเครื่องมือวัดแต่ละองค์ประกอบของตัวแปร พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทาง/การวางแผน เท่ากับ .99 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ เท่ากับ .97 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล .99 และด้านการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนา เท่ากับ .98

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจัดเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในช่วงไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2565 เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนและความสมบูรณ์เพื่อเตรียมสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย จากการเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้รับกลับคืนมา 189 คน คิดเป็นร้อยละ 95.45

1.4 สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความถี่ และร้อยละ สำหรับการแปลผลค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ที่กำหนดโดย Best (1981) (พนิดา วัชรระรังษี, 2556) คือ คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีส่วนร่วมมากที่สุด 3.51-4.50 หมายถึง มีส่วนร่วมมาก 2.51-3.50 หมายถึง มีส่วนร่วมปานกลาง, 1.51-2.50 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อย และ 1.00-1.50 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ระยะที่ 2 พัฒนา ทดลองใช้ ประเมินผล และเสนอแนวทางการใช้รูปแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX)

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในระยะนี้ 1) ประชากร คือ บุคลากรของสำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำนวน 198 คน จำแนกเป็นบุคลากรสายวิชาการ จำนวน 17 คน และบุคลากรสายสนับสนุน จำนวน 181 คน และ 2) กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรตัวแทนของแต่ละศูนย์/ฝ่ายของสำนักทะเบียนและวัดผลรวม 8 ศูนย์/ฝ่าย 70 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 สำหรับการทดลองครั้งที่ 1 เป็นกลุ่มผู้บริหารและผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพของสำนักทะเบียนและวัดผลโดยตรง จำนวน 25 คน กลุ่มที่ 2 สำหรับการทดลองครั้งที่ 2 ประกอบด้วยกลุ่มผู้บริหารและผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพ กลุ่มอาจารย์ กลุ่มบุคลากรทั่วไป เป็นตัวแทนแต่ละศูนย์/ฝ่าย ซึ่งแต่ละศูนย์ฝ่ายจะทำการคัดเลือกผู้ที่มีความเหมาะสมและส่งรายชื่อมาให้ผู้วิจัยตามลำดับ

2.2 เครื่องมือในการวิจัย ในระยะนี้ประกอบด้วย 1) แบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมในการนำไปใช้งานของรูปแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) เป็นแบบประเมินชนิดมาตราประเมินค่า 4 ระดับ (1-4: ควรปรับปรุง พอใช้ ดี และดีมาก) จำนวน 8 ข้อ 2) แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษา

เพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) เป็นแบบทดสอบชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน 3) แบบวัดความสามารถในการมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) โดยใช้แบบประเมินตัวเองหลังการอบรม ด้วยมาตราประเมินค่า 5 ระดับ คือ เพิ่มขึ้นมาก เพิ่มขึ้น เท่าเดิม ลดลง ลดลงมาก จำนวน 5 ข้อ และ 4) แบบวัดความพึงพอใจและความคิดเห็นของผู้ร่วมโครงการต่อการทดลองใช้รูปแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่ EdPEX โดยคำถามชนิดมาตราประเมินค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 6 ข้อ

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจัดเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในช่วงไตรมาสที่ 2-3 พ.ศ. 2566 โดยดำเนินการ โครงการอบรม 2 รอบ คือ รอบที่ 1 ทดลองกับกลุ่มขนาดเล็ก คือ หัวหน้าและตัวแทนศูนย์ฝ่าย จำนวน รวม 25 คน หลังจากนั้นผู้วิจัยนำบทเรียนที่ได้จากการทดลองครั้งที่ 1 ปรับปรุงรูปแบบการอบรมให้มีความเหมาะสมกับบุคลากรที่มีระดับตำแหน่งงานแตกต่างกันและกลุ่มใหญ่กว่าเดิม แล้วนำไปใช้กับการอบรม รอบที่ 2 กับบุคลากรกลุ่มใหญ่ที่ประกอบด้วย กลุ่มผู้บริหารและผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพ กลุ่มอาจารย์ กลุ่มบุคลากรทั่วไปตัวแทนแต่ละศูนย์/ฝ่าย รวม 45 คน พร้อมกับเก็บข้อมูล ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการตาม EdPEX ความสามารถในการมีส่วนร่วมในการดำเนินการตาม EdPEX ความพึงพอใจและความคิดเห็นของบุคลากรต่อการทดลอง

2.4 สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์คุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และความเหมาะสมของรูปแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่ EdPEX ด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน แล้วนำมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (content validity index : CVI) ซึ่งแบ่งเป็นค่าดัชนีความตรงรายข้อ (I-CVI) (Polit, & Beck, 2012) ระบุว่าค่า I-CVI ไม่ควรต่ำกว่า 0.78 และค่าดัชนีความตรงรายฉบับ (S-CVI) ที่ได้จากค่าเฉลี่ยของ I-CVI ซึ่งไม่ควรต่ำกว่า 0.80 (Polit, & Beck, 2012)

2) วิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ของผู้เข้าอบรม เป็นการวิเคราะห์พัฒนาการของผู้เข้าอบรมโดยคำนวณจากร้อยละพัฒนาการสัมพัทธ์ (percentage of relative gain score) เทียบกับคะแนนเต็ม 10 คะแนน คือ $\frac{\text{posttest} - \text{pretest}}{(10 - \text{pretest})} * 100$ และพิจารณาระดับพัฒนาการตามเกณฑ์ของศิริชัย กาญจนวาสี (2532) กล่าวคือ ร้อยละพัฒนาการสัมพัทธ์ 0-25 หมายถึง มีพัฒนาการในระดับต่ำ 26-50 หมายถึง มีพัฒนาการในระดับปานกลาง 51-75 หมายถึง มีพัฒนาการในระดับสูง และ 76-100 หมายถึง มีพัฒนาการในระดับสูงมาก

3) วิเคราะห์ความพึงพอใจและความคิดเห็นต่อการทดลองโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสามารถในการมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ด้วยค่าสถิติความถี่ และร้อยละ

ผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ของบุคลากรสำนักทะเบียนและวัดผล ผลการศึกษาจากบุคลากรสำนักทะเบียนและวัดผล 189 คน ตำแหน่งงานส่วนใหญ่เป็นสายสนับสนุน ร้อยละ 91.01 ระดับตำแหน่งงานในปัจจุบันสามลำดับแรก ได้แก่ บุคลากรระดับทั่วไป ร้อยละ 45.50 อาจารย์และอื่น ๆ ร้อยละ 32.28 และหัวหน้างาน/หัวหน้าหน่วย ร้อยละ 14.29 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) อยู่ในระดับปานกลางทั้งในภาพรวม ($\bar{X} = 2.95$, $SD = .96$) และแต่ละประเด็น 4 ด้าน กล่าวคือ 1) การมีส่วนร่วมกำหนดแนวทางประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 3.00$, $SD = 1.02$) 2) การมีส่วนร่วมปรับปรุงและพัฒนางานประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 3.00$, $SD = 1.05$) 3) การมีส่วนร่วมดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 2.98$, $SD = 1.05$) และ 4) การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 2.82$, $SD = 1.09$) ตามลำดับ

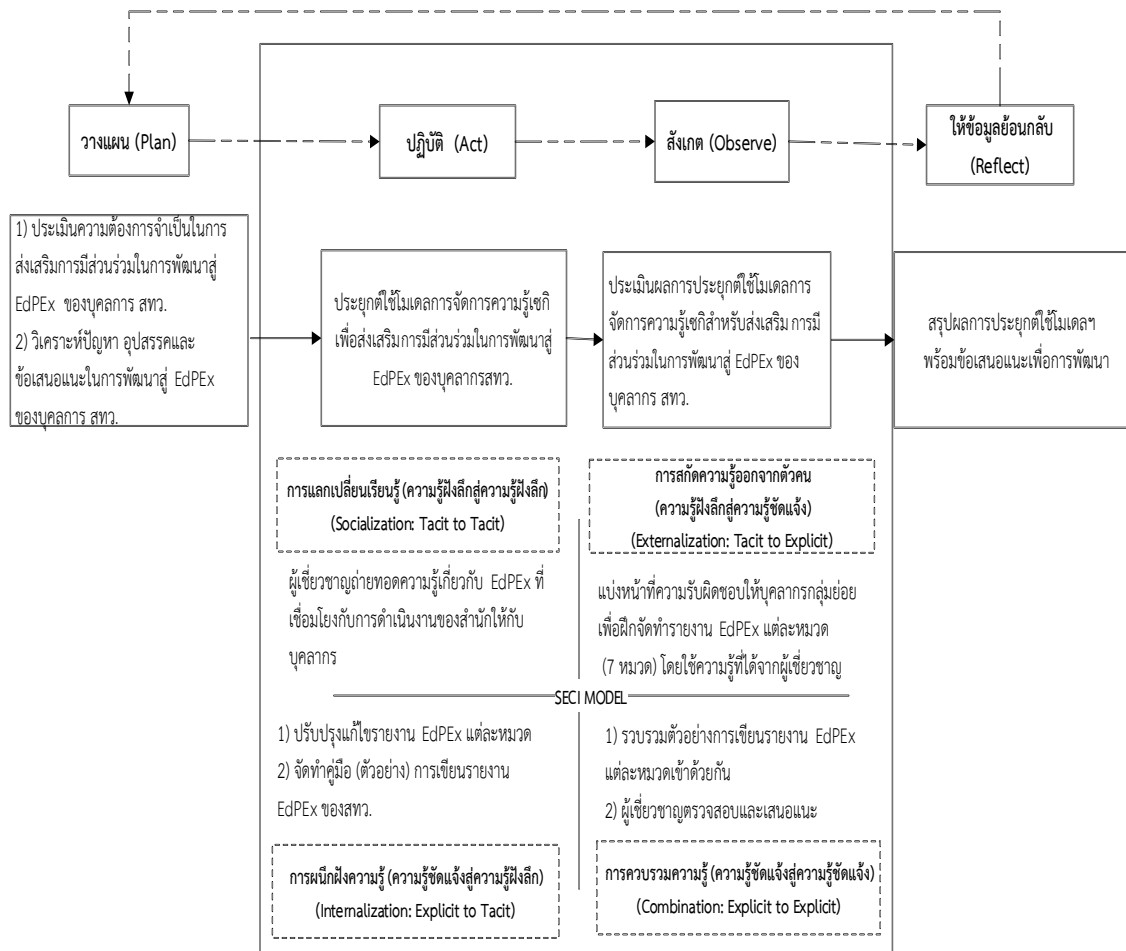
2. การพัฒนารูปแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ของบุคลากรสำนักทะเบียนและวัดผล รูปแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ที่เหมาะสมกับบุคลากรสำนักทะเบียนและวัดผล ตามโมเดลการวิจัยปฏิบัติการ ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน การดำเนินการประกอบด้วย ศึกษาประเมินความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ของบุคลากร พร้อมทั้งวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคในการมีส่วนร่วมที่ผ่านมา และข้อเสนอแนะในการพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าเดิมจากบุคลากรในทุกระดับงานของสำนักทะเบียนและวัดผล

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติ การดำเนินการ คือ นำผลการวิเคราะห์จากขั้นตอนที่ 1 มาใช้ในการออกแบบกิจกรรมสำหรับส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ของบุคลากร โดยมีความเชื่อพื้นฐานว่าถ้าบุคลากรของสำนักมีการแลกเปลี่ยนรู้กันจนกลายเป็นเกลียวความรู้ตามแนวคิดของโมเดลเชกแล้วจะช่วยให้ทุกคนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงออกแบบขั้นตอนการปฏิบัติให้มีการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับ EdPEX จากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญให้กับบุคลากรของสำนักในรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นระยะเวลา 1 วัน/รุ่น

ขั้นตอนที่ 3 การสังเกต การดำเนินการ คือ ในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับ EdPEX จากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญให้กับบุคลากรของสำนักในรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการนั้น ผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องมือ ประกอบด้วย ใบบันทึกการร่วมทำกิจกรรมของบุคลากรตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้ทรงคุณวุฒิ และจัดทำแบบวัดสำหรับประเมินความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) และความพึงพอใจและความคิดเห็นต่อกิจกรรมของบุคลากรที่เข้าอบรม

ขั้นตอนที่ 4 การให้ข้อมูลย้อนกลับ การดำเนินการ คือ ในระหว่างการอบรมเชิงปฏิบัติการนั้น วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิจะแบ่งกลุ่มผู้เข้าอบรมตามหมวดของเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEx) แล้วให้แต่ละกลุ่มเขียนรายงานการปฏิบัติงานตามเกณฑ์ในหมวดที่ได้รับมอบหมายแล้วส่งตัวแทนกลุ่มมานำเสนอให้ผู้เข้าอบรมทุกคนได้เรียนรู้ร่วมกันและวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำไปพัฒนาการเขียนให้ดีขึ้นกว่าเดิมต่อไป ตามภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEx) ของบุคลากรสำนักทะเบียนและวัดผลตามแนวคิดโมเดลการจัดการความรู้เชิงปฏิบัติและการวิจัยปฏิบัติการ

ผลการประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของรูปแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่ EdPEx ของบุคลากรสำนักทะเบียนและวัดผลโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน พบว่า ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหารายข้อ (I-CVI) อยู่ในช่วง .89 – 1.00 และค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ (S-CVI) เท่ากับ .88 แปลความได้ว่า รูปแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่ EdPEx ของบุคลากรสำนักทะเบียนและวัดผลที่ได้จัดทำและพัฒนาขึ้นมีความตรงเชิงเนื้อหาและมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้งานจริงต่อไป

3. ผลการทดลองใช้ ประเมินผล แนวทางการใช้รูปแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ของบุคลากรสำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

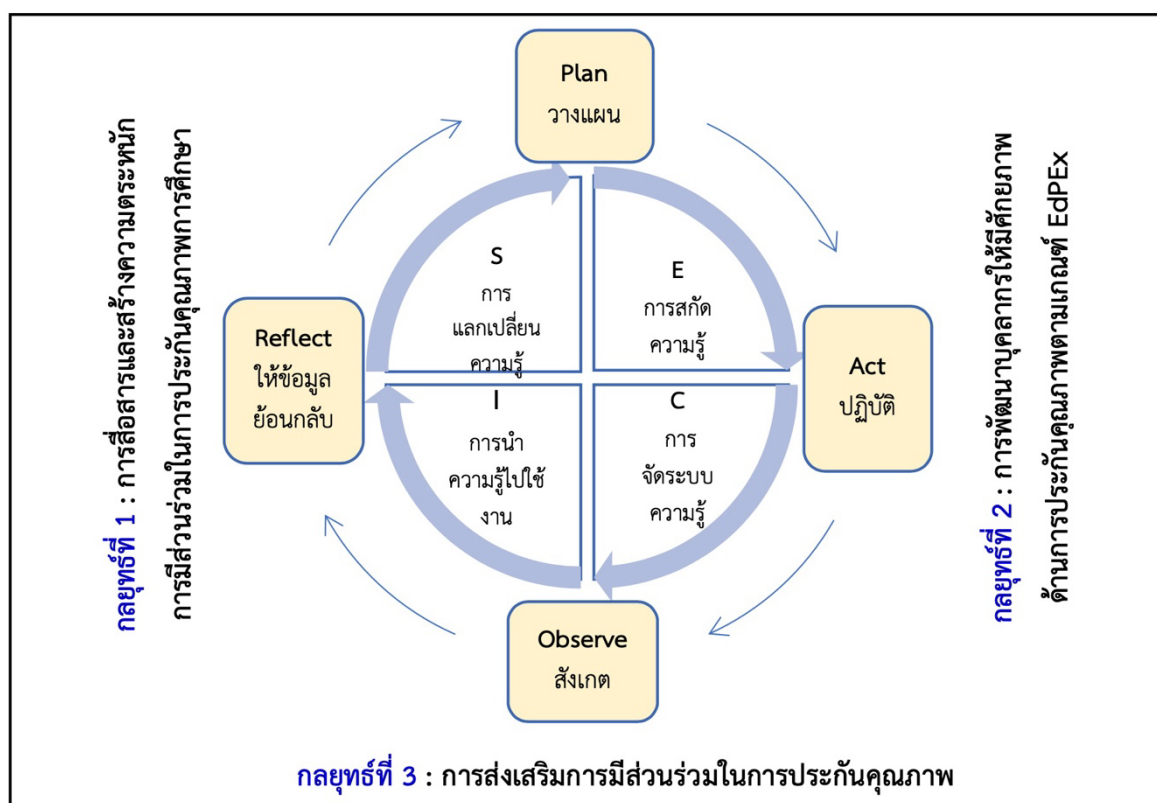
1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) (1.1) “กลุ่มผู้บริหาร” พบว่า คะแนนความรู้ความเข้าใจก่อนการอบรมเฉลี่ย 5.00 คะแนน หลังการอบรมเฉลี่ย 7.27 คะแนน ร้อยละพัฒนาการสัมพัทธ์เท่ากับ 45 มีพัฒนาการในระดับปานกลาง ส่วนผลการเปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจรายบุคคล พบว่า ผู้เข้าอบรมมีคะแนนเพิ่มขึ้นจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 88 ของผู้เข้าอบรมทั้งหมด ส่วน (1.2) “กลุ่มผู้บริหารอาจารย์ และบุคลากรทั่วไป” มีคะแนนความรู้ความเข้าใจก่อนการอบรมเฉลี่ย 5.16 คะแนน หลังการอบรมเฉลี่ย 7.40 คะแนน ร้อยละพัฒนาการสัมพัทธ์เท่ากับ 45 มีพัฒนาการในระดับปานกลาง

2) ความพร้อมในการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาสู่ EdPEX (2.1) “กลุ่มผู้บริหาร” หลังการทดลองทุกคนมีความพร้อมในการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาสู่ EdPEX เพิ่มขึ้นกว่าก่อนการทดลองในทุกประเด็น กล่าวคือ (1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินการตาม EdPEX (2) ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางและบทบาทการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ “หมวดกระบวนการ (หมวด1-6)” (3) ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางและบทบาทการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการดำเนินการ “หมวดผลลัพธ์ (หมวด 7)” (4) ความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการดำเนินการ “หมวดกระบวนการ (หมวด1-6)” (5) ความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการดำเนินการ “หมวดผลลัพธ์ (หมวด 7) ส่วน (2.2) “กลุ่มผู้บริหาร อาจารย์ และบุคลากรทั่วไป ” พบว่า หลังการทดลองผู้เข้าอบรมทุกคนมีความพร้อมในการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาสู่ EdPEX ในระดับเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการทดลองในทุกประเด็น กล่าวคือ (1) ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินการตาม EdPEX (2) ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางและบทบาทการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ “หมวดกระบวนการ (หมวด1-6)” (3) ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางและบทบาทการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการดำเนินการ “หมวดผลลัพธ์ (หมวด 7)” (4) ความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการดำเนินการ “หมวดกระบวนการ (หมวด1-6)” และ (5) ความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการดำเนินการ “หมวดผลลัพธ์ (หมวด 7)”

3) ความพึงพอใจต่อการอบรม (3.1) “กลุ่มผู้บริหาร” มีความพึงพอใจเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, $SD = 0.38$) คะแนนรายข้ออยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ข้อที่ได้คะแนนสูงสุดสามลำดับแรก คือ (1) วิทยาการหลักในการอบรม 4.86 คะแนน (2) วิทยาการกลุ่มผู้ร่วมดำเนินกิจกรรม และสามารถนำความรู้จากการอบรมไปใช้งานได้จริง 4.64 คะแนน (3) วิธีการวัดและประเมินผลผู้เข้าร่วมอบรม (ก่อนและหลังการอบรม) 4.59 คะแนน ส่วนข้อที่ได้คะแนนน้อยที่สุด คือ ระยะเวลาที่ใช้ในการอบรมคาบละ 3 ชั่วโมง รวม 2 คาบ 4.45 คะแนน สำหรับ (3.2) “กลุ่มผู้บริหาร อาจารย์ และบุคลากรทั่วไป” มีความพึงพอใจเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, $SD = 0.47$) คะแนนความพึงพอใจเฉลี่ยรายข้ออยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ($\bar{X} = 4.32-4.76$) ข้อที่ได้คะแนนสูงสุดสามลำดับแรก คือ (1) วิทยาการหลักในการอบรม 4.76 คะแนน (2) วิธีการวัดและ

ประเมินผลผู้เข้าร่วมอบรม 4.63 คะแนน และ(3) เนื้อหาที่ใช้ในการอบรม 4.61 คะแนน ส่วนข้อที่ได้คะแนนน้อยที่สุด คือ รูปแบบกิจกรรมที่ใช้ในการอบรม 4.32 คะแนน

4) แนวทางการใช้รูปแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ของบุคลากรสำนักทะเบียนและวัดผล จากผลการวิจัยและผลการวิเคราะห์เชิงลึกนำมาสู่การจัดทำแนวทางการใช้รูปแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมหรือ “กลยุทธ์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ของบุคลากรสำนักทะเบียนและวัดผล” เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติงานและการพัฒนาไปสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 การสื่อสารและสร้างความตระหนักการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพด้านการประกันคุณภาพตามเกณฑ์ EdPEXแนวทางการ และกลยุทธ์ที่ 3 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ แสดงได้ตามภาพที่ 3

ภาพที่ 3 แนวทางการใช้รูปแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ของบุคลากรสำนักทะเบียนและวัดผล

สรุปและอภิปรายผล

1. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ของบุคลากรสำนักทะเบียนและวัดผล

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ของบุคลากรสำนักทะเบียนและวัดผลอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ยังเป็นเรื่องใหม่ที่มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราชและสำนักทะเบียนและวัดผลนำมาใช้ จึงส่งผลให้บุคลากรของสำนักขาดความรู้ความเข้าใจ ทักษะและวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้อง/ชัดเจน อีกทั้งในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสำนักที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันยังคงจำกัดอยู่เฉพาะกลุ่มของผู้บริหาร หัวหน้าศูนย์/ฝ่ายและคณะกรรมการประกันคุณภาพของสำนักเท่านั้น บุคลากรอื่นๆ ที่ไม่ได้รับมอบหมาย ไม่มีโอกาสได้เข้าร่วมในการดำเนินงาน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรทั้งหมด มิใช่จำกัดเฉพาะกลุ่มของผู้บริหาร หัวหน้าศูนย์/ฝ่ายและคณะกรรมการประกันคุณภาพ ดังนั้น การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) โดยภาพรวมจึงอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของวรรณภา ตันทิวักร (2560) ที่ได้ศึกษาวิจัย “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการพัฒนาสู่เกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินงานที่เป็นเลิศ (EdPEX) คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล” ซึ่งพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรอยู่ในระดับปานกลาง และธัญลักษณ์ ศรีมาตร (2557) ได้ศึกษาวิจัย “เรื่อง การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรวิทยาลัยทองสุข” ซึ่งพบว่า การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรวิทยาลัยทองสุข โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ไม่สอดคล้องกับผลจากการศึกษาของบุรพร กำบุญ และชลนก โขจิตคณิน (2560) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี” พบว่าการมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษาอยู่ในระดับมาก

2. การพัฒนา และการประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ของบุคลากรสำนักทะเบียนและวัดผล

ในการพัฒนารูปแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) โดยประยุกต์ใช้แนวคิดโมเดลการจัดการความรู้เชกิ (SECI model) และกระบวนการของการวิจัยปฏิบัติการ (PAOR model) เพื่อกระตุ้นให้บุคลากรเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมในการดำเนินการตาม EdPEX ระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิกับบุคลากรสำนักทะเบียนและวัดผลจนกระทั่งเกิดเป็นเกลียวความรู้ที่ช่วยสร้างการรับรู้ที่ทั่วถึงภายในสำนัก สร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสำนักสู่ EdPEX อย่างเป็นขั้นเป็นตอน และเมื่อเกิดการปฏิบัติขึ้นแล้วสามารถคงอยู่ในสำนักและมหาวิทยาลัย เป็นหนทางนำไปสู่การพัฒนาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศได้อย่างยั่งยืน เพราะในกระบวนการของการวิจัยปฏิบัติการ (PAOR model) นั้นจะมีขั้นตอนการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการพัฒนาปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นกว่าเดิม และในขณะเดียวกันกระบวนการ

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามเกลียวความรู้ของโมเดลการจัดการความรู้เขาก็มีการถ่ายทอด แปรสภาพจากความรู้ภายนอกสู่ความรู้ภายในบุคคลและจากความรู้ภายในบุคคลจะกลั่นกรองเป็นองค์ความรู้และแนวทางปฏิบัติใหม่ ๆ ที่ช่วยส่งเสริมให้สำนักและมหาวิทยาลัยสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) เพราะรูปแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่ EdPEX โดยประยุกต์ใช้แนวคิดโมเดลเชกกีที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สามารถนำไปประยุกต์สู่การปฏิบัติในรูปแบบของการฝึกอบรมเพื่อกระตุ้นให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนและเปลี่ยนแปลงความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) และความรู้โดยนัย (Tacit Knowledge) เกิดเป็นความรู้ใหม่ซึ่งจะหมุนเป็นเกลียวไปเรื่อย ๆ อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน (SECI) คือ การแลกเปลี่ยนความรู้ (Socialization) การสกัดความรู้ (Externalization) การจัดระบบความรู้ (Combination) และการนำความรู้ไปใช้งาน (Internalization) (Nonaka & Takeuchi, 1995; 2001) เมื่อนำโมเดลที่พัฒนาขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพก็พบว่า โมเดลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยและแนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้สร้างโมเดล การดำเนินการตามกระบวนการของโมเดลจะช่วยให้ได้ผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย การออกแบบกิจกรรมสอดคล้องกับโมเดล การอบรมเชิงปฏิบัติการสอดคล้องกับโมเดลและการออกแบบกิจกรรม รูปแบบกิจกรรม เวลาที่ใช้ ในการอบรมเชิงปฏิบัติการ และประสิทธิภาพของการอบรมเชิงปฏิบัติการ มีความเหมาะสมกับโมเดล ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำโมเดลส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่ EdPEX ดังกล่าวไปทดลองใช้กับบุคลากรสำนักทะเบียนและวัดผล 2) ในการประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ของบุคลากรสำนักทะเบียนและวัดผล โดยแบ่งการทดลองออกเป็น 2 กลุ่ม กล่าวคือ กลุ่มผู้บริหารของสำนักจำนวน 25 คน และกลุ่ม ผู้บริหาร อาจารย์ และบุคลากรระดับทั่วไปของสำนัก จำนวน 45 คน ผลการทดลอง พบว่า หลังการทดลองผู้เข้าอบรมทั้งสองกลุ่มมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) และความสามารถในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่ EdPEX ของบุคลากรผู้เข้าอบรมสูงขึ้นกว่าก่อนการอบรม นอกจากนั้นผู้เข้าอบรมก็มีความคิดเห็นและความพึงพอใจเฉลี่ยในระดับมากที่สุดต่อการฝึกอบรมดังกล่าว อธิบายได้ว่าการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) เป็นเรื่องใหม่สำหรับสำนักทะเบียนและวัดผล และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ดังนั้น บุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานก็จะอยู่ในวงจำกัดเฉพาะกลุ่มผู้บริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันแบบเดิมเท่านั้น อย่างไรก็ตามเมื่อมหาวิทยาลัยได้นำการประเมินในรูปแบบใหม่ตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) มาใช้ทำให้บุคลากรทุกระดับของสำนักเกิดความลังเล สงสัยในประเด็นต่าง ๆ เมื่อมีการฝึกอบรมตามรูปแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จึงทำให้บุคลากรของสำนักมีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการมีส่วนร่วมสูงขึ้นกว่าเดิม สอดคล้องกับผลการวิจัยของวรรณภา ตันทิวากร (2560) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการพัฒนาสู่เกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินงานที่เป็นเลิศ (EdPEX) คณะทันตแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพ

การศึกษาเพื่อการดำเนินงานที่เป็นเลิศ คือ ปัจจัยด้านการมุ่งเน้นการปฏิบัติ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการร่วมมือกันปฏิบัติงานในทุกหน่วยงาน เช่นเดียวกับกนิษฐา สนเผือก (2556) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรคณะพัฒนาการท่องเที่ยวพร้อมกับเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรด้านบริหารจัดการพบว่า ในการมีส่วนร่วมของบุคลากรนั้นต้องมีการเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนของคณะและการประกันคุณภาพแก่บุคลากรในหน่วยงานอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันเพื่อให้บุคลากรทุกระดับตำแหน่งมีความตระหนักว่าการประกันคุณภาพเป็นงานประจำที่ต้องดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. สำนักทะเบียนและวัดผลควรปฏิบัติงานในเชิงรุก โดยเน้นการวางกลยุทธ์ให้บุคลากรในทุกระดับและทุกตำแหน่งได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ในทุกขั้นตอนของกระบวนการตามวงจรเดมมิง และจัดประชุมเพื่อเตรียมการ/ความพร้อมในการตอบคำถาม/บริหารเพื่อให้เกิดผลงานตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ในแต่ละหมวด
2. แต่ละศูนย์/ฝ่ายของสำนักควรจัดสรรอัตรากำลังให้เพียงพอและกระจายความรับผิดชอบให้แก่บุคลากรในแต่ละศูนย์/ฝ่ายอย่างเหมาะสม
3. จากผลการศึกษาบุคลากรได้สะท้อนว่าในทางปฏิบัติจริง ในการดำเนินการแต่ละขั้นตอนตามเกณฑ์ EdPEX ของสำนักนั้นบุคลากรส่วนใหญ่ยังไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้อย่างแท้จริง ดังนั้นแต่ละศูนย์/ฝ่ายต้องทำงานประสานกันกับสำนักงานเลขานุการที่มีส่วนรับผิดชอบโดยตรงอย่างสม่ำเสมอเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและองค์ความรู้ที่ถูกต้องและจะได้ทบทวนบทบาทหน้าที่ของแต่ละศูนย์/ฝ่ายให้พร้อมรับการประเมิน
4. สำนักทะเบียนและวัดผลโดยสำนักงานเลขานุการร่วมมือกับแต่ละศูนย์/ฝ่ายร่วมกันจัดทำแผนการด้านการประชาสัมพันธ์ด้วยช่องทางและวิธีการที่หลากหลาย เพื่อเป็นช่องทางในการอัพเดทข่าวสาร องค์ความรู้ และส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของบุคลากรในทุกระดับของสำนักอย่างต่อเนื่อง
5. ควรจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการตามรูปแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ให้กับบุคลากรของสำนักทุกระดับอย่างสม่ำเสมอปีละ 1 ครั้ง
6. ควรจัดตั้งคณะกรรมการและกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการดูแลติดตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ของสำนักทะเบียนและวัดผล
7. ควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคณะกรรมการที่ดูแลติดตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ของสำนักอย่างสม่ำเสมอเพื่อกระตุ้นในฐานะผู้นำของการมีส่วนร่วมและกระจายการรับรู้บทบาทหน้าที่ไปยังบุคลากรระดับปฏิบัติงานหรือบุคลากรทุกคนของสำนักทะเบียนและวัดผล

8. เมื่อสำนักทะเบียนและวัดผลเริ่มต้นประเมินคุณภาพตามเกณฑ์ EdPEX แล้วควรมีการเผยแพร่ผลการประเมินและจัดกิจกรรมเพื่อตอบทเรียนที่ได้จากการประเมินให้กับบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกศูนย์/ฝ่ายของสำนักได้ทราบและร่วมกันปรับปรุงพัฒนาคุณภาพขององค์กร

9. ดำเนินการตามแนวทางแนวทางการใช้รูปแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ของบุคลากรสำนักทะเบียนและวัดผลซึ่งจะต้องขับเคลื่อนตามกลยุทธ์ 3 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) กลยุทธ์การสื่อสารและสร้างความตระหนักการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา 2) กลยุทธ์การพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีศักยภาพด้านการประกันคุณภาพตามเกณฑ์ EdPEX และ 3) กลยุทธ์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรสำนักทะเบียนและวัดผลมหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช ในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) เพื่อที่จะได้นำข้อมูลและสารสนเทศมาใช้ในการวางแผนให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX)

2. ควรทำวิจัยเพื่อศึกษาติดตามการคงอยู่ของความรู้ความเข้าใจรวมถึงความสามารถในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่ EdPEX ของบุคลากรที่ฝึกอบรมตามรูปแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสู่ EdPEX ตามแนวคิดโมเดลการจัดการความรู้เชิงกระบวนการของการวิจัยปฏิบัติการ

3. ในอนาคตควรทำวิจัยเพื่อศึกษาและตอบทเรียนที่ได้จากผลการประเมินสำนักทะเบียนและวัดผลตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX)

รายการอ้างอิง

กนิษฐา สมเผือก. (2556). การศึกษาการมีส่วนร่วมการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรคณะพัฒนาการท่องเที่ยว. รายงานการวิจัย. คณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

ชยกร ศิริโยธา. (2564). การศึกษาสภาพปัจจุบันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) กรณีศึกษา คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *Mahidol R2R e-Journal*, 9(2), 95-107.

ธัญพร ก้อยชูสกุล. (2554). การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากร คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บุรพร กำบุญ และชลกัญญา โหมจิตตฉิน. (2560). การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรทางการศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 10(1), 1746-1757.

- พินดา วัชรระรังษี. (2556). การรับรู้ และการมีส่วนร่วมการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรระดับอุดมศึกษา
เขตนนทบุรี ปีการศึกษา 2556. นนทบุรี. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.
- พรภัทร เกษภาพร และเอื้อมพร หลินเจริญ. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการประกันคุณภาพตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX). *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*, 17(1), 87-98.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 7). สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- มณฑล จันท์แจ่มใส. (2551). *ปัจจัยการสื่อสารการตลาดที่มีต่อการเลือกสถานที่ท่องเที่ยว กรณีศึกษา: เกาะมุก จังหวัดตรัง*. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (การวางแผนชุมชนเมือง และสภาพแวดล้อม). บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- วรรณภา ต้นติวกร. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินงานที่เป็นเลิศ (EdPEX) คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล*. *Mahidol R2R e- Journal*, 4 (2).
- ศศิวิมล อาจคงหาญ. (2556). *การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษามหาวิทยาลัย คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2532). *Alternative strategies for policy analysis: An assessment of school effects on students' cognitive and affective mathematics outcomes in lower secondary schools in Thailand* (Unpublished doctoral dissertation).
- สมพิศ นามเปื่อย ชีระศักดิ์ ดำรงรุ่งเรือง และวิลาวัลย์ วีระอาชากุล. (2564). การปฏิบัติตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) กรณีศึกษา คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปี พ.ศ. 2561. *วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ฉบับบัณฑิตศึกษา)*, 9(1), 147-159.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2556). *การสัมมนา เรื่อง “แนวทางการนำเกณฑ์ EdPEX ไปใช้ในการประกันคุณภาพภายใน ครั้งที่ 2* (ออนไลน์). สืบค้นจาก<http://EdPEX2002.blogspot.com/2014/102EdPEX-2html>.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2564). *เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ฉบับปี 2563-2566*. บริษัท อมรินทร์ พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด.
- Altrichter, H., Kemmis, S., McTaggart, R., & Zuber-Skerritt, O. (2002). The concept of action research. *The learning organization*, 9(3), 125-131.

- Cohen, J.M. & Uphoff, N.T. (1981). *Rural Development Participation : Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation*. Rural Development Committee Center for International Studies, Cornell University.
- Nonaka, I., & Takeuchi, H. (1995). The knowledge creating. *New York*, 304.
- Nonaka, I., & Takeuchi, H. (2001). Organizational knowledge creation. *Creative management*, 64-82.
- Polit, D.F., & Beck, C.T. (2012). *Nursing Research: Generating and Assessing Evidence for Nursing Practice* (9th ed.). Lippincott, Williams & Wilkins.
- Streiner, D. L. (2003). Starting at the beginning: an introduction to coefficient alpha and internal consistency. *Journal of personality assessment*, 80(1), 99-103.